

TOPSECTOR

TUINBOUW & UITGANGSMATERIALEN

Innovatie – en subsidienieuws vanuit de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen – mei 2016

Nieuwsbrief¹ vanuit de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen over de mogelijkheden voor ondersteuning van kennis- en innovatieprojecten via internationale, nationale en regionale subsidie programma's.

Inhoudsopgave

Europa

SMART REGIONS Conference taking place at the Square in Brussels on 1 and 2 June 2016.	2
Info Day, Horizon 2020 - 'Health, demographic change and wellbeing' Brussels - 8 July 2016	3
ERA-net Coordinated Integrated Pest Management in Europe (C-IPM)	4
Nieuwe innovaties dankzij Europese subsidie	6
Food & Business Applied Research Fund (ARF)	7

Nationaal

Dutch Agri Food Week van 12 tot 25 oktober 2016	9
Nieuwe oproep binnen Small Business Innovation Research Programma: Satelliet-diensten voor sector Agro en Voedselzekerheid	9
Aanvraaginformatie MIT	10
Openstelling call 'Graduate School Tuinbouw & Uitgangsmaterialen' 2016	11

Regionaal

Provincie Limburg: Strategische allianties helpen boeren	12
45 miljoen euro voor regionale ontwikkeling Oost-Nederland	13

¹ Berichtgeving is mede gebaseerd op de Subsidie- en innovatienieuwsbrief van de International helpdesk van Wageningen International.

EUROPA

De Europese commissie (EC) heeft een EU-strategie 2020 geformuleerd met 3 prioriteiten (*smart growth, sustainable growth, inclusive growth*) met 5 ambitieuze doelen (werkgelegenheid, innovatie, onderwijs, sociale cohesie, energie/klimaat) en 7 *flagship initiatives*, waaronder de Innovation Union. Met Innovation Union beoogt de EU om van Europa een wereldspeler te maken op gebied van wetenschap, de wijze van samenwerking tussen publieke en private partijen revolutionair te veranderen, en knelpunten weg te nemen zodat ideeën sneller hun weg vinden naar de markt.

H2020 is het financiële instrument van de Innovation Union, een instrument voor groei en banen. Dus niet alleen meer gericht op onderzoek, maar ook koppeling aan innovatie met een focus op de maatschappelijke uitdagingen waar de EU voor staat. H2020 is hét Europese programma voor onderzoek & innovatie. Programmering vindt centraal plaats door Brussel. Binnen Europa wordt in toenemende mate (op vrijwillige basis) nationale onderzoeksprogramma's op elkaar afgestemd in gezamenlijke Joint Programming Initiatives (**JPI**) en via European Research Activities netwerken (**ERA netten**).

Daarnaast zijn er de zogenaamde Structuur- en investeringsfondsen waarbij programmering decentraal plaatsvindt door de lidstaten. Voor T&U zijn relevant: Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (**EFRO**) en Interregionale samenwerking tussen lidstaten (**INTERREG**).

SMART REGIONS Conference taking place at the Square in Brussels on 1 and 2 June 2016.

On behalf of the European Commission, DG for Regional and Urban Policy, it is our pleasure to invite you to the SMART REGIONS Conference taking place at the Square in Brussels on **1 and 2 June 2016**. As space is limited, we encourage you to register at the earliest opportunity!

Regions across the European Union have developed their national or regional innovation strategies for smart specialisation. They provide a strategic framework for the innovation-driven economic transformation of European regions and set out the main priorities for investments. They address emerging opportunities and market developments in order to build a competitive advantage by developing and matching research and innovation strengths to business needs. European Structural Investment Funds are the main financing source.

This High-Level Event will highlight the key role of regions in developing new growth dynamics for Europe, based on bottom-up entrepreneurship and innovation. It will mark the mobilisation of this potential for transformation in priority areas, e.g. energy transition, digital growth, circular economy, agro-food or industrial modernisation. Smart specialisation strategies can leverage numerous new growth opportunities for all regions, when aligning their business driven smart specialisation investments in new European value chains. The High-Level Event will accelerate the set-up of effective partnerships for co-investing across regions that commit to their smart specialisation priorities. It will show a way forward in using the synergies between the different public and private funding mechanism to support such investment dynamics.

During the two days, the participants will have the opportunity to visit the Smart Regions Exhibition where regions will showcase their smart specialisation areas.

The deadline for registrations is 17 May.

For more information about the event and the programme, please visit the European Commission's website. Should you have any additional questions, please don't hesitate to contact us.

Event Secretariat

On behalf of European Commission - Directorate General for Regional and Urban Policy

Email: smart_regions@iservice-europa.eu

H2020

H2020 is hét Europese programma voor onderzoek & innovatie.

H2020 heeft drie pijlers:

- **Excellent Science** met grensverleggend onderzoek en diverse opleidingsmogelijkheden voor wetenschappers (beurzen, uitwisseling, opleiden PhDs);
- **Competitive Industries** met multidisciplinair, toegepast onderzoek in internationale consortia en specifieke regelingen voor MBK (SME);
- **Societal Challenges** met multidisciplinair, toegepast onderzoek in internationale consortia gericht op maatschappelijke agenda.

Info Day, Horizon 2020 - 'Health, demographic change and wellbeing' Brussels - 8 July 2016

With the principle of research for better health for all at its core, Horizon 2020's Societal Challenge 1 (SC1) related to Health Demographic Change and Wellbeing focuses on personalised health and care. Its updated Work Programme 2017 offers calls for proposals with an overall budget of about € 400 million.

This Info Day will help the participants:

- find out essential information on the call topics in the SC 1 2017 Work Programme
- hear from successful applicants and Commission staff how to develop a good project proposal and take them through the application process, step by step
- find reliable project partners
- get articulate answers to their questions
- find new business opportunities
- actively take part in customised sessions

Programme and registrations will follow up shortly.

ERA netwerken

Het doel van een ERA-net is het bevorderen van samenwerking en afstemming van onderzoekactiviteiten in verschillende EU-lidstaten binnen bestaande nationale programmering van onderzoek. Financiering vindt plaats door de afzonderlijke lidstaten (in Nederland door NWO en EZ) en soms ook door de EU (ERA-net Cofund).

ERA-net Coordinated Integrated Pest Management in Europe (C-IPM)

Bron: Website NWO

Gerelateerd aan de activiteiten van FACCE-JPI wordt een ERA-net call for proposals georganiseerd op het gebied van duurzame en biologische geïntegreerde gewasbescherming: *C-IPM – Coordinated Integrated Pest Management* in Europe. Nederlandse onderzoekers kunnen aan de call meedoen als onderdeel van internationale consortia. De afhandeling van aanvragen verloopt via het Europese call secretariaat van C-IPM.

Het Joint Programming Initiative on Agriculture, Food Security and Climate Change (FACCE-JPI) brengt 23 landen samen die een integrale European Research Area willen vormen, gericht op samenhangende uitdagingen op het gebied van duurzame landbouw, voedselzekerheid en klimaatsinvloeden. FACCE-JPI biedt en coördineert onderzoek naar duurzame landbouwproductie en economische groei, dat bijdraagt aan een Europese bio-based economie en daarnaast zorgdraagt voor instandhouding en herstel van ecosysteem diensten in het licht van huidige en toekomstige klimaatveranderingen.

FACCE-JPI organiseert regelmatig calls for proposals voor pan-Europese onderzoeksprojecten. Deze call is onderdeel van het C-IPM ERA-net onder KP7 en richt zich op geïntegreerde gewasbescherming met nadruk op productie van gezonde gewassen, minimale verstoring van agro-ecosystemen en stimuleren van natuurlijke gewasbeschermingsmechanismen: 'C-IPM – Coordinated Integrated Pest Management in Europe.

Voor wie

Financiering kan worden aangevraagd door hoogleraren, universitair (hoofd)docenten of onderzoekers met een gelijkwaardige positie die werkzaam zijn binnen de aard- en levenswetenschappen en in dienst zijn bij een Nederlandse universiteit of een door NWO erkend onderzoeksinstituut (cf. Open Programma NWO-ALW). Voor deze specifieke call komen ook TO2 en HBO instituten in aanmerking voor financiering.

Specifieke condities:

Aanvragers dienen gepromoveerd en/of hoogleraar te zijn.

- Aanvragers dienen een bezoldigd dienstverband te hebben voor tenminste de looptijd van het aanvraagproces en het onderzoek waarvoor de subsidie wordt aangevraagd.
- Medewerkers met een 0-aanstelling of met een aanstelling als onbetaalde gastmedewerker kunnen géén aanvraag indienen.
- Aanvragers mogen niet voor zichzelf een positie aanvragen (indien nodig met uitzondering van senior onderzoekers van TO2 of HBO instituten).

TO2 instituten zijn gedefinieerd als TNO, DLO (onderzoeksinstituten van Wageningen UR), het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium (NLR), Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN), Deltares en Maritiem Research Instituut Nederland (MARIN). HBO instituten zijn gedefinieerd als een door de overheid bekostigde hogeschool, zoals bedoeld in artikel 1.8 van de 'Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW)'.

Wanneer

Sluitingsdatum voor het indienen van **vooraanmeldingen (verplicht) is 1 juni 2016** (15:00 CET).

Sluitingsdatum voor het indienen van volledige voorstellen is 30 september 2016 (15:00 CET).

Indienen kan via de C-IPM website www.cipm.org

De Nederlandse hoofdaanvrager dient een aanvraag in als onderdeel van een internationaal consortium. Een Nederlandse aanvrager kan voor maximaal één project (onderdeel van een consortium) financiering aanvragen in deze call.

Meer informatie over beoordeling en voorwaarden vind je hier: <http://www.nwo.nl/financiering/onze-financieringsinstrumenten/alw/era-net-coordinated-integrated-pest-management-in-europe-c-ipm/era-net-coordinated-integrated-pest-management-in-europe-c-ipm.html>

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

EFRO is een Europese subsidieregeling gericht op versterking van de regionale economie. In Nederland zijn er 4 landsdelen (Noord, Oost, West, Zuid).

Nieuwe innovaties dankzij Europese subsidie

Bron: Website Operationel Programma oost-Nederland OP-OOST

Twaalf bedrijven/organisaties in Overijssel en Gelderland ontwikkelen samen belangrijke innovaties dankzij een subsidie uit het **Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)**. Daarmee versterken zij hun marktpositie en stimuleren zij de regionale economie. Het Europees subsidieprogramma OP-Oost stelt 1 miljoen euro beschikbaar. De eigen investering van de ondernemers bedraagt 2,2 miljoen.

“Doe het zelf “ test schimmels in akkerbouw

Het project ‘**Agricorder**’ (**Wageningen, Gelderland**) ontwikkelt een test voor het vaststellen van ziekteverwekkers in de akker- en tuinbouw. Met deze test, op basis van DNA, kan een teler direct met zekerheid vaststellen of waargenomen symptomen veroorzaakt worden door een ziekteverwekker of niet, en deze informatie gebruiken voor het bepalen van de optimale bestrijdingsstrategie. Het project ontvangt € 140.945 subsidie. De totale kosten zijn € 402.700.

OP-Oost 2014-2020

Om de regionale economie te stimuleren ondersteunt het Europese subsidieprogramma OP-Oost 2014-2020 projecten op het gebied van innovatie en koolstofarme economie. Het MKB is hierbij een belangrijke doelgroep. Ook in 2016 kan hiervoor subsidie aangevraagd worden. Zie: www.op-oost.eu

Food & Business Applied Research Fund (ARF)

Source: Website NWO funding

The **Food & Business Applied Research Fund** provides grants to applied research contributing to innovation for food security and private sector development in the 15 partner countries of Dutch development cooperation. Proposals may be submitted by consortia consisting of at least one private or public practitioners organisation active in the partner countries and one research or higher education organisation. One Dutch partner is required.

Please note that the deadlines for submission are 5 July 2016 and 6 December 2016.

The call for proposals <http://www.nwo.nl/binaries/content/documents/nwo-en/common/documentation/application/wotro/food--business-research---applied-research-fund---2nd-call-for-proposals-round-2/ARF+3rd+Call+%282016%29+-+Round+1+-+DEF-pdf.pdf> , application form <http://www.nwo.nl/binaries/content/documents/nwo-en/common/documentation/application/wotro/food--business-applied-research-fund---application-form/ARF+3rd+Call+-+Application+form+2016+-+Round+1.docx> and format consortium agreement <http://www.nwo.nl/binaries/content/documents/nwo-en/common/documentation/application/wotro/food--business-applied-research-fund---consortium-agreement/Format+Consortium+Agreement.doc> can be downloaded.

Some changes have been made in this call for proposals as compared to the previous two ARF-calls. Most notably with regard to the **foci of the call**, the additional option to have a different focus on two countries (Bangladesh and Kenya) **and the reimbursable costs**. For further information please see the Frequently Asked Questions (FAQs) <http://www.nwo.nl/binaries/content/documents/nwo-en/common/documentation/application/wotro/food--business-applied-research-fund---faqs/FAQs+3rd+ARF+call+-+Round+1+DEF-pdf.pdf>.

Purpose

In this call, **fifteen projects can be granted**. ARF aims at promoting research supported innovations that are readily applicable and contribute to the enhancement of sustainable food security for the most vulnerable populations in the fifteen partner countries of Dutch development cooperation: Afghanistan, Bangladesh, Benin, Burundi, Ethiopia, Ghana, Indonesia, Kenya, Mali, Mozambique, Palestinian Territories, Rwanda, South Sudan, Uganda, Yemen.

In this call it is also possible to submit a proposal with a different focus **on Bangladesh and Kenya**. Four projects will be granted within this specific scheme (two for each country).

Food security is defined as a focus area of Dutch development policy, in which the knowledge and skills of Dutch private and research actors can assist the partner countries in improving food security. The Dutch Ministry of Foreign Affairs funds ARF to support applied research projects that are driven by local demands.

Research projects should evolve through co-creation: a concerted effort of practitioners and research and/or higher education organisations. Projects should contribute to improving sustainable and inclusive access to sufficient and healthy food and an inclusive business climate for the most vulnerable people in the Dutch partner countries. Projects must show applicability of the newly developed or adjusted knowledge, insights, technologies, tools, products, services or policies. Since a strong local/regional private sector is important in reaching local/regional food security, research projects that aim at improving local/regional entrepreneurship are included.

Who can apply

A consortium applying for the ARF **should consist of at least two partners** that integrate different kinds of knowledge and execute a project as an effort of co-creation:

- A. A private or public practitioner organisation registered in one of the fifteen partner countries of Dutch development cooperation acting as the main applicant.
- B. A research organisation from a partner country or from the Netherlands, acting as co-applicant.

C. In case the organisation/company under A is not a local branch of a Dutch partner or the research organisation under B is not from the Netherlands, a third co-applicant is required, that is from The Netherlands. This can be a private or public practitioner organisation or a research organisation.

In the execution of the project at least one researcher from a partner country must be involved (not necessarily as consortium member). The involvement of additional partners, **acting as co-applicant is encouraged**. Next to this, gender expertise and female participation is required in the consortium and/or the project team.

What to apply for

A grant amounts to a minimum of 50,000 euros (for six months) and a maximum of 300,000 euros (for 36 months). Per 6 months a maximum of 50,000 euros ARF subsidy can be applied for.

Grants should contribute directly to the project. Reimbursable cost include:

- **Personnel and overhead:** Salaries for personnel, which should be guided by the organisations' norms and legal regulations for the country concerned.
- **Audit costs:** for a final external independent audit up to a maximum of 5,000 euros, so as to review and verify the correct application and justification of the ARF grant and the co-funding contributions.
- **Travel and accommodation:** Travel and accommodation expenses for consortium partners and of the expenses incurred in short trips (<3 months) of team members directly related to the project up to a maximum of 20 per cent of the ARF grant budget.
- **Research costs:** durables (buildings excluded), consumables, assistance.
- **Knowledge sharing costs:** activities organised by the consortium, such as workshops (including evaluation workshops), capacity building, meetings, local/regional dissemination of results aimed at involving stakeholders from outside the consortium up to a maximum of 15 per cent of the ARF grant budget.

Co-funding: private partners and/or local and international research organisations of the consortium should contribute to the project budget by providing co-funding (in cash and/or in kind) that amounts to a minimum of 20% of the grant.

When to apply

Applications can be submitted continuously until 6 December 2016. Assessment procedures will start at 5 July 2016, 14:00 hrs CET and 6 December 2016, 14:00 hrs CET. The assessment procedure lasts for approximately four months. Instructions for submitting your application electronically through our ISAAC website can be found here. For more information about procedures and criteria:

<http://www.nwo.nl/en/funding/>

Dutch Agri Food Week van 12 tot 25 oktober 2016

Bron: Nieuwsbrief Topsector AgriFood nr 31 en <http://dutchagrifoodweek.nl/>

Van 12 tot 25 oktober 2016 vindt voor de tweede keer Dutch Agri Food Week plaats. Een open podium waar voedsel, voedselproductie en voedselinnovatie centraal staan met als motto 'Good Food Better World'. Om innovatie te bevorderen, kennis te delen en vooral ook te genieten van lekker en gezond voedsel. Dutch Agri Food Week is een initiatief van de **Topsector Agri& Food** met **Food Valley NL** en **agrifood- en tuinbouwregio's AgriFood Capital, Greenport Westland – Oostland en Brightlands Greenport Venlo**.

Dutch Agri Food Week <http://dutchagrifoodweek.nl/> is een jaarlijks terugkerend event dat in oktober **rondom Wereldvoedseldag** plaatsvindt. Tijdens Dutch Agri Food Week laten boeren, ondernemers uit toeleverende – en verwerkende industrie, retail, overheid en wetenschappers door heel Nederland zien hoe zij werken aan lekker, veilig en gezond voedsel en wat er in de totale keten van grond tot mond nodig is om dat voor elkaar te krijgen. Door letterlijk hun deuren open te zetten en helder te zijn wil de sector het contact met de samenleving versterken. Dutch Agri Food Week is bedoeld voor iedereen met belangstelling voor voedsel en voedselinnovaties, voor zowel de professional als de consument.

Klik hier voor het bidboek <http://dutchagrifoodweek.nl/wp-content/uploads/2016/03/20160307-DAFW-web.pdf> waarin de mogelijkheden voor deelname zijn beschreven.

Rode draad Dutch Agri Food Week 2016 'voedsel en gezondheid'

Het motto van Dutch Agri Food week is 'Good Food Better World'. Alle innovaties hebben als doel lekker, gezond en veilig voedsel op een goede manier geproduceerd, met respect voor milieu en dierenwelzijn, zuinig met grondstoffen, intelligent door gebruik van technologie en helder over de manier van productie. Hiermee werken we aan een veerkrachtige wereld, met gezonde mensen, waarbij er voldoende voedsel is voor iedereen. In 2016 zal binnen het motto 'Good Food Better World', voedsel en gezondheid een rode draad vormen door het hele programma. Via congressen, events, innovation tours voor bedrijven, workshops en festivals zullen de gangbare praktijk en innovaties op het gebied van gezond voedsel worden getoond en besproken: een gezonde productie van voedsel en eten geproduceerd met minder zout en minder vet; het toevoegen van vitamines en mineralen om gezond ouder worden en alternatieven als groentefriet en vezelburgers en 'voeding op maat' voor iedereen individueel. Van wetenschappelijk onderzoek en verwerking, ondernemerschap en eindproduct tot onderwijs voor kinderen.

Klik hier voor het voorlopige programma <http://dutchagrifoodweek.nl/programma/>

Nieuwe oproep binnen Small Business Innovation Research Programma: Satelliet-diensten voor sector Agro en Voedselzekerheid

Bron: Website RVO

Oproep voor bedrijven om, in samenwerking met andere ondernemers, innovatieve oplossingen te bedenken voor nieuwe geïntegreerde en operationele diensten op basis van satellietdata. Deze diensten moeten bijdragen aan de oplossing van vraagstukken op de markt van Agro & Voedselzekerheid.

De oproep is eveneens voor fase 1: haalbaarheidsonderzoek (meer informatie over fases <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/sbir/hoe-werkt-sbir>). Het budget voor fase 1 is maximaal € 60.000, waaruit maximaal drie haalbaarheidsonderzoeken worden gecontracteerd. De twee best beoordeelde haalbaarheidsonderzoeken uit fase 1 krijgen een opdracht van maximaal € 80.000 voor het toepasbaar maken, het maken van een prototype-demonstratie tot aan het marktrijp maken in fase 2.

Oproep

Met deze SBIR oproep wil het NSO het gebruik van satellietdata bij overheden en in de samenleving bevorderen. Een voorbeeld is het gebruik van data van de Sentinel-satellieten van het Europese Copernicusprogramma die in opbouw zijn. De financiële middelen hiervoor komen uit het nationaal flankerend ruimtevaartbeleid van het ministerie van EZ.

Deze SBIR wil bijdragen aan:

- de oplossing van het maatschappelijk vraagstuk op het gebied van stedelijke ontwikkeling in Delta's.
- het versterken en beter positioneren van de Nederlandse aardobservatie value adding sector.

Deze SBIR-oproep vraagt om de ontwikkeling van een geïntegreerde dienst voor het in kaart brengen van:

- gewasopbrengsten,
- vegetatiestress,
- neerslag,
- verdamping,
- luchttemperatuur,
- wind,
- zonne-instraling.

De monitoring is ten behoeve van het demonstreren van een korte termijn-voorspelling van gewasopbrengsten.

De volledige uitdaging staat omschreven in de oproep

http://www.rvo.nl/sites/default/files/2016/04/SBIR%20Oproep%20geintegreerde%20VA-diensten_pilot-agro_final.pdf

Aanvragen kunnen worden ingediend **tot en met 2 juni 2016**, 17.00 uur. Zie voor meer informatie:

<http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/sbir/veilige-samenleving/satellietdiensten-agro-en-voedselzekerheid>

Over het SBIR programma

Het doel van het Small Business Innovation Research Programma is een impuls te geven aan het innovatieve vermogen van bedrijven en tegelijkertijd meer.

Aanvraaginformatie MIT

Bron: RVO Website subsidies en regelingen

De MIT-regeling gaat op 10 mei 2016 open voor alle instrumenten met uitzondering van de R&D-samenwerkingsprojecten. Deze kun je vanaf 5 juli 2016 aanvragen.

Op de pagina 'Budgetten' <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/budgetten-mit> vind je de landelijk beschikbare budgetten per instrument.

Projecttoetsformulier

Wilt u weten of uw projectidee past binnen de MIT-regeling, vul dan het projecttoetsformulier in. Je vindt dit formulier hier: <http://www.rvo.nl/sites/default/files/2016/03/Projecttoets%20MKB-innovatiestimulering%20Regio%20en%20Topsectoren%20.pdf>

Formulieren eLoket

De eLoketformulieren komen beschikbaar begin mei voor alle instrumenten behalve R&D. Voor dit instrument komt het formulier in juli beschikbaar.

Sluitingsdatum

De sluiting van alle instrumenten is 1 september 2016. De afhandeling van de aanvragen gebeurt op volgorde van binnenkomst, met uitzondering van de **R&D-samenwerkingsprojecten: dit is een tender.**

Meer informatie

Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT): <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/mkb-innovatiestimulering-regio-en-topsectoren-mit>

Loketwijzer MIT-regeling 2016: <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/mit-regeling/loketwijzer-mit-regeling-2016>

MIT-regeling open vanaf 10 mei: bereid u vast voor: <http://www.rvo.nl/actueel/nieuws/mit-regeling-open-vanaf-10-mei-bereid-u-vast-voor>

Openstelling call 'Graduate School Tuinbouw & Uitgangsmaterialen' 2016

NWO heeft de vierde PPS-call van het programma 'Graduate School Tuinbouw & Uitgangsmaterialen' opengesteld voor aanvragen. Deze call is onderdeel van het NWO-thema Agro, Food & Tuinbouw en moet bijdragen aan de kennisbasis voor de topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen.

Binnen dit programma kunnen getalenteerde masterstudenten zelf, in samenwerking met kennisinstellingen en bedrijven, een voorstel voor promotieonderzoek opstellen en uitvoeren op het gebied van Tuinbouw & Uitgangsmaterialen. Het onderzoek legt een breed fundament onder industrieel onderzoek en experimentele ontwikkelingen, en biedt perspectief op een bijdrage aan oplossingen voor maatschappelijke en economische vraagstukken binnen deze topsector. Daarnaast beoogt dit programma het opleiden van onderzoekers en het bevorderen van de uitwisseling van kennis tussen kennisinstellingen, publieke instellingen en bedrijven.

De inhoudelijke focus ligt op versterking van de kennisbasis ten behoeve van het dichterbij brengen van verbeterde rassen van gewassen, verbeterde teeltwijze en/of verbeterde methoden om plantenveredeling te bevorderen. Inhoudelijk is deze vierde call ongewijzigd ten opzichte van de derde call 'Graduate School Tuinbouw & Uitgangsmaterialen' die in 2015 werd georganiseerd.

De sluitingsdatum voor de call is donderdag **16 juni 2016, 14.00 uur**.

Details zijn te vinden op:

<http://www.nwo.nl/financiering/onze-financieringsinstrumenten/alw/graduate-school-tuinbouw-en-uitgangsmaterialen/graduate-school-tuinbouw-en-uitgangsmaterialen.html>

Provincie Limburg: Strategische allianties helpen boeren

Bron: Website provincie Limburg

De Provincie Limburg zet de komende jaren sterk in op de vorming van strategische allianties in de land- en tuinbouw, meer onderlinge samenwerking en partnerships met andere ondernemers. Hiervoor is € 20 miljoen beschikbaar. Dat staat in de nota LLTL 2, die deze week naar het Provinciale Staten is gestuurd.

"Samenwerking is meer dan ooit nodig om de rol van de land- en tuinbouw in onze provincie verder uit te bouwen", aldus gedeputeerde Patrick van der Broeck, verantwoordelijk voor landbouw, in een toelichting op de nota. "De sector is van enorm belang voor onze economie met nu ruim 30.000 banen en een omzet van twee miljard euro. Maar we worden geconfronteerd met grote veranderingen. Veel ondernemers stoppen, de overblijvende bedrijven worden groter, de markten veranderen. Onze ondernemers moeten de ruimte krijgen om te innoveren, óók in de ketens. Dat willen we als provincie heel duidelijk aanjagen."

Samenwerken

De nota Limburgse Land- en Tuinbouw Loont 2 (LLTL) is een aanscherping van de eerste versie uit 2013 en sluit aan bij de doelen uit het coalitieakkoord 'In Limburg bereiken we meer'. In de nieuwe nota is de Tuinbouwversnellingsagenda verwerkt en de input van 60 agrarische ondernemers en feedback van andere sectoren. Algemene conclusie: meer samenwerken, meer van elkaar leren.

Lijnen

In LLTL 2 worden voor de periode 2016-2019 vier investeringslijnen benoemd. Zo gaat er **€ 6,5 miljoen** naar **zogenoemde Voorlopers** en **Doorontwikkelaars** die **nieuwe product/marktcombinaties en technologische innovaties bedenken**. Ruim € 8 miljoen is beschikbaar voor de herinrichting van de omgeving, vrijwillige verkaveling en verduurzaming. Veel aandacht (**en € 3,5 miljoen**) is er voor het **stimuleren van ondernemerschap en starters, kennisoverdracht en onderwijsprogramma's**. De vierde investeringslijn tenslotte richt zich op de vorming van **partnerships, allianties en aansluiting bij de campussen** met de nadruk op de Brightlands Campus **Greenport Venlo**. Hiervoor reserveert de Provincie Limburg **€ 2 miljoen**. **Complexer**

Patrick van der Broeck benadrukt het belang van allianties en crossovers. *"Elke ondernemer kan zich dan concentreren op zijn specialiteit. De vraag van de consument en de maatschappij is immers niet langer eenduidig. Waar de een kiest voor duurzaam gaat de ander voor goedkoop. Waar de een hecht aan dierwelzijn focust de ander op lokaal geproduceerd. Bovendien veranderen de vragen vanuit de markt en maatschappij steeds sneller en wordt de financiering complexer. De ondernemer moet keuzes maken en vervolgens samenwerken in de keten."*

Omzet

Met het budget van € 20 miljoen wordt naar verwachting een economische omzet van minimaal € 70 miljoen gegenereerd. Zo is de verwachting dat minstens 500 ondernemers een trainings- en coachingstraject volgen, 300 ondernemers concreet aansluiten bij de Greenport Campus, er 750 vrijwillige verkavelingen plaatsvinden en er zeker 150 concrete ondernemersideeën uitgewerkt worden. "De land- en tuinbouw is een belangrijke levensader voor Limburg. Die krijgt hiermee een stevige impuls", aldus de gedeputeerde.

Limburgse Land- en Tuinbouw Loont 2, Investeringsprogramma 2016-2019 (pdf, 1 MB):

<http://www.limburg.nl/dsresource?type=pdf&objectid=limburg:65125&versionid=&subobjectname=>

45 miljoen euro voor regionale ontwikkeling Oost-Nederland

Bron: Nieuwsbrief PNO Consultants

Vijf subsidieregelingen voor verschillende typen projecten. Organisaties in Gelderland en Overijssel kunnen gebruikmaken van verschillende subsidies. De managementautoriteit van Oost-Nederland is recent namelijk vijf subsidieregelingen gestart, onder meer voor innovatie en exploitatie van proeftuinen.

Subsidie voor innovatiestrategie Oost-Nederland

De vijf subsidieregelingen zijn gebundeld onder de vlag van het Operationeel Programma Oost. En onder dit operationele programma vallen zowel EFRO- als de MIT-regeling. Deze laatste regeling heeft sinds vorig jaar een regionale focus. Dit heeft onder meer als gevolg dat de subsidie alleen beschikbaar is voor projecten die passen binnen het topsectorenbeleid en de sectoren van regionale innovatiestrategie (RIS3). Voor Oost-Nederland zijn dit Agrofood, Health, Hightech Systemen en Materialen en Energie & Milieutechnologie.

Zowel subsidie voor mkb's als instanties

De vijf afzonderlijke regelingen zijn nagenoeg volledig gericht op innovatie. Dit houdt in dat er sinds 1 maart bijvoorbeeld subsidie is voor mkb's die een experimentele ontwikkeling van hun innovatie uitbesteden aan een onafhankelijke partij. De subsidie die zij hiervoor kunnen krijgen is 35% van de projectkosten met een minimum van 10.000 en een maximum van 50.000 euro. Als mkb's daarentegen liever in samenwerking de experimentele ontwikkeling (plus eventueel industrieel onderzoek) uitvoeren is hier ook subsidie voor. Opnieuw 35% van de subsidiabele kosten met een maximum van 200.000 en minimum van 50.000 euro. Deze subsidie kan het samenwerkingsverband van mkb's aanvragen **vanaf 5 juli 2016**.

Als de samenwerking verdergaat dan twee innovatieve mkb's, stelt het operationeel programma ook subsidie beschikbaar voor twee of meer onafhankelijk samenwerkende instanties. Als in dit samenwerkingsverband minstens één mkb zit die 30% van de kosten maakt en betaalt, kan dit samenwerkingsverband subsidie aanvragen. Deze subsidie is bedoeld voor de experimentele ontwikkeling en onderzoek. Deze subsidie komt dit jaar twee keer terug, namelijk: van 1 maart tot en met 3 mei en van **1 september tot en met 15 november**.

Exploitatie van proeftuinen

Naast innovatieprojecten stelt het operationeel programma dit jaar ook subsidie beschikbaar voor organisaties die samenwerken om proeftuinen verbeteren en zo de exploitatie interessanter te maken. Als deze samenwerkingsverbanden minstens twee experimentele ontwikkelingen in de proeftuinen uitvoeren en ook voldoen aan de andere gestelde voorwaarden, dan kunnen zij minimaal 200.000 en maximaal 600.000 euro subsidie krijgen. **Deze subsidie kan worden aangevraagd tussen 5 april 2016 en 28 februari 2017**.

Tot slot is er dit jaar ook subsidie beschikbaar voor allerlei activiteiten die leiden tot betere samenwerking rondom - en valorisatie bij - het mkb. Daarbij kunt u denken aan activiteiten als:

- Het tot stand brengen van samenwerking gericht op mkb's in Oost-Nederland.
- Het uitbreiden van een bestaande samenwerking met nieuwe mkb's.
- Het stimuleren van mkb's tot valorisatie.
- Het tot stand brengen van samenwerking tussen mkb's en eindgebruikers, gericht op het bevorderen van de toepassing van koolstofarme technologieën.

Voor deze cluster- en netwerkactiviteiten is van **14 juni tot en met 28 februari 2017** in totaal bijna zes miljoen euro beschikbaar.